

5. Zagal'nojevropejs'ki Rekomendacii' z movnoi' osvity : vyvchennja vykladannja, ocinjuvannja / [nauk. ped. prof. S.Ju. Nikolajeva]. – K. : Lenvit, 2003. – 237 p.
6. Zimnjaja I.A. Lingvopsihologija rechevoj dejatel'nosti / I. Ja. Zimnjaja. – Voronezh : NPO «MODE», 2001. – 432 p.
7. Klychnikova Z.I. Psihologicheskie osobennosti obuchenija chteniju na inostrannom jazyke / Z.I. Klychnikova. – M. : «Prosveshhenie», 1973. – 224 p.
8. Kulish L.Ju. Psihologicheskie aspekty vosprijatija ustnoj rechi / L.Ju. Kulish – K. : Vishha shkola, 1999. – 233 p.
9. Metodyka formuvannja mizhkul'turnoi' inshomovnoi' komunikatyvnoi' kompetencii': Navchal'nyj posibnyk dlja studentiv vyshhyh navchal'nyh zakladiv / [pid red. S.Ju. Nikolajevoi']. – K. : Lenvit, 2011. – 338 p.
10. Folomkina S.K. Obuchenie chteniju na inostrannom jazyke v nejazykovom vuze / S.K. Folomkina – M. : Vysshaja shkola, 1987. – 207 p.

УДК 378.09.31-021.464:78

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВНЗ У ДИСЦИПЛІНІ “ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ”

Савченко Р.А.

*Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
вул. Пирогова, 9, м. Київ, Україна*

sarina_30@ukr.net

У статті розглянуто питання організації та методики виконання самостійної роботи студентами при вивченні дисципліни «Теорія та методика музичного виховання дітей». Визначена її роль у підвищенні мотивації до навчання за майбутньою фаховою діяльністю. Подано рекомендації щодо активізації самостійної роботи, наведено приклади самостійних завдань.

Ключові слова: музично-педагогічна підготовка вихователів та музичних керівників, форми організації самостійної роботи, методи організації самостійної роботи, завдання самостійної роботи.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ОРГАНИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВУЗОВ В ДИСЦИПЛИНЕ "ТЕОРИЯ И МЕТОДИКА МУЗЫКАЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ ДЕТЕЙ"

Савченко Р.А.

*Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова,
ул. Пирогова, 9, г. Киев, Украина*

sarina_30@ukr.net

В статье рассмотрен вопрос организации и методики выполнения самостоятельной работы студентами при изучении дисциплины «Теория и методика музыкального воспитания детей». Определена ее роль в повышении мотивации обучения будущей профессиональной деятельности. Поданы рекомендации относительно активизации самостоятельной работы, приведены примеры самостоятельных заданий.

Ключевые слова: музыкально-педагогическая подготовка воспитателей и музыкальных руководителей, формы организации самостоятельной работы, методы организации самостоятельной работы, задания самостоятельной работы.

**PEDAGOGICAL ASPECTS OF ORGANIZATION INDEPENDENT WORKS
OF STUDENTS OF PEDAGOGICAL INSTITUTIONS OF HIGHER LEARNING
IN DISCIPLINE "THEORY AND METHODOLOGY OF MUSICAL
EDUCATION OF CHILDREN"**

Savchenko R.A.

National Pedagogical Drahomanov University, st. Pirogov, 9, Kiev, Ukraine

sarina_30@ukr.net

In the article the question of organization and method of implementation of independent work is considered by students at the study of discipline «Theory and method of musical education of children», its role in the increase of motivation to the studies after future professional activity, recommendations are given in relation to activation of independent work, the examples of independent tasks are resulted.

Independent work of students – it planned, organizationally and methodically spryamovanapiznaval'na activity which is carried out without the direct help of teacher for achievement of concrete result. Its component part is independent work which is carried out under guidance and control of teacher due to reduction of obov'yazkovikh of audience employments. Implementation of independent work by students from discipline «Theory and method of musical education of children» foresees the differentiated approach taking into account the level of intellectual development of students, personal possibilities and making, and also musical and general theoretic preparation. For effective implementation of independent work from discipline «Theory and method of musical education of children» for future educators and musical leaders the Modular code of the special course, which contains the expressly formulated tasks for independent work of students, is made – individual and group. By the explaining factor of independent work from discipline certainly orientation of maintenance of educational material on the vital necessities of students, their interests, tastes, uses, professionally oriented and the practically directed professional material. Implementation of independent work is foreseen by working of not only questions of theoretical character (for example, comparative description of looks of research workers to the problem of musical development of children of preschool age) but also implementation of practical tasks: preparation to the business games, precissing musical employments and entertainments, selection of diagnostic methods, for determination of musical capabilities and qualities of under-fives; selection of auxiliary materials for educators and musical leaders, that it is possible to use in to informatively elucidative to work and others like that. Independent work foresees implementation of both general tasks for educators and musical leaders and, taking into account divergence of composition them musically preparation, separate tasks, for educators and tasks for musical leaders.

Offer the examples of tasks of independent work of students from a theme :” Influence of music is on education and development of children of preschool age”. *For independent work of musical leaders:* to pick up a task and execute (two-three) musical work for children which illustrate the display of principle of formoutvorenniya in music. *For independent work of educators :* to prepare a task an essay on a theme: “Music is in life of child”. *A task is for independent work of educators and musical leaders.* 1. Conduct the korotkotrivale (during a week) looking after one child (cadets, sisters, nephews, to put in preschool establishment), to find out and to design as protocols an amount and aims of appeals of child to the different types of musical activity in the process of playing activity. 2. To make examples of pieces of music for children which influence on education of certain qualities of personality.

Use of such forms of individual work, as independent work of students with original information (listening, selection and study of pieces of music, robot with texts on speciality and by the methodical articles), stowage of професіорам, plans of work generators from musical education for the children of the different age-related groups, pedagogical supervision, performances with lectures on presentation, assists deepening and spread of learning of students, activates cognitive activity, creates the proper terms for self-realization of student as personality, that allows to it to define additional educational aim, induce him to further systematic work in extracurricular time.

The collective forms of independent work (discussions, role and business plays) develop skills of broadcasting and professional communication, assist forming of own opinion of students. The process of collective problem-solving problems that touch musical pedagogical activity, encouragement of initiativeness, existence of clearly certain point at an issue on condition of sufficient awareness of students with musical material assists the increase of productive independent work and provides terms for the professional increase of future specialists.

By explain factors of independent work from "Theory and methodology of musical education of children" it must be: wideuse of the professionally oriented tasks for audience and extracurricular work of students; clear determination of volumes and types of educational tasks is for independent work within the limits of every module; use of modern pedagogical technologies of studies, that combine the scientifically reasonable individual and collective forms of work; combination of tasks of reproductive and creative character; individualization of studies is taking into account the level of musical and theoretical preparation and capabilities of every student; forming for the students of attitude toward control as to the інформувального factor; forming for the students of reason of achievement of success as personality quality; studies of students to the rational receptions of organization of independent educational activity, forming of ability of self-organization, self-correction and self-control.

Key words: musical pedagogical preparation of educators and musical leaders, form of organization of independent work, methods of organization of independent work, task of independent work.

Постановка проблеми. Сучасна концепція вищої освіти пов'язує перебіг і результати навчання з рівнем організації самостійної роботи студентів на різних його етапах, що потребує розроблення теоретичних і методичних основ керівництва самостійною навчальною діяльністю. Система вищої освіти покликана не лише давати студентам – майбутнім вихователям та музичним керівникам – певну систему знань, формувати в них професійні вміння та навички, розвивати творче мислення, а й озброювати методикою самостійного пошуку і здобуття інформації, необхідної для подальшої професійної, зокрема, музично-педагогічної діяльності. Самостійна робота – це робота студентів, яка виконується за завданням викладача та під його методичним керівництвом. Вона необхідна не тільки для оволодіння дисципліною, але для формування навичок самостійної роботи взагалі, навчальної, музично-педагогічної діяльності, для того, щоб самостійно вирішувати проблеми, знаходити конструктивний вихід із кризової ситуації тощо. Організація самостійної роботи студентів є важливою ланкою системи управління якістю освіти у педагогічному ВНЗ.

Під самостійною роботою розуміють різні види індивідуальної та колективної діяльності студента, які відбуваються вдома, в аудиторії або поза аудиторією, за завданнями безпосередньої участі викладача. Навчальний план з дисципліни "Теорія та методика музичного виховання дітей" передбачає складання робочої навчальної програми, у якій виділяється частина змісту навчального матеріалу для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи. Цей матеріал виноситься на підсумковий контроль поряд з тим, що опрацьовувався під час навчальних занять.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У теоретичному плані проблема організації самостійної роботи студентів знайшла відображення в роботах багатьох педагогів та психологів, а саме А. Алексюка, В. Володько, С. Гончаренко, Б. Єсіпова, В. Козакова, Р. Нізамова, П. Підкасистого, О. Савченко, Р. Семенової, Д. Тетеріної та ін. Вчені розкривають сутність самостійної роботи, її види й форми, дидактичні принципи, визначають роль та функції в загальній системі підготовки спеціалістів. Проблеми музично-педагогічної підготовки фахівців дошкільної освіти в умовах навчання у вищому навчальному закладі присвятили свої праці Н. Ветлугіна, О. Гогоберідзе, Є. Дубровська, О. Кенеман, Л. Комісарова, О. Радинова, Т. Танько та ін. Наукову діяльність учені спрямовують на вивчення методологічних і теоретичних засад музично-фахової підготовки, шляхів і засобів удосконалення освітнього процесу у вищих навчальних педагогічних закладах, проблем формування у студентів готовності до здійснення різних видів музично-педагогічної діяльності. Дослідники активно працюють над розробкою науково-теоретичних концепцій, експериментальних методик, апробують різні моделі оптимізації вищої педагогічної, професійної музичної освіти, що передбачає реформування організаційних процесів, її структури, змісту, принципів взаємодії з практикою й інноваційними процесами освітніх інституцій.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Втім, проблемі розробки питання організації та методики виконання самостійної роботи студентами при вивченні дисципліни «Теорія та методика музичного виховання дітей», її ролі в підвищенні мотивації до навчання за майбутньою фаховою діяльністю в науковій літературі не приділено уваги.

Аналіз стану проблеми на практиці показує, що нині самостійна робота студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання організована не належним чином, оскільки не має чіткого визначення обсягів та видів навчальних завдань, у студентів недостатньо сформовані навички самостійної роботи тощо. Унаслідок цього переважає невисока результативність та відсутність інтересу до завдань для самостійного опрацювання.

Метою статті є аналіз форм і методів організації та виконання самостійної роботи майбутніми вихователями та музичними керівниками при вивченні дисципліни «Теорія та методика музичного виховання дітей», дослідження ролі самостійної роботи студентів у

підвищенні мотивації фахового спрямування, формулювання рекомендацій щодо активізації самостійної роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній науковій літературі самостійну роботу характеризують як специфічний вид навчально-пізнавальної діяльності, що проводиться індивідуально чи в групах протягом аудиторних занять або вдома за завданням педагога, за його методичними вказівками, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота є необхідним підготовчим етапом, фундаментом для самостійної фахової діяльності та становить процес оволодіння операціями та діями з мовленнєвими одиницями і має навчальну мету.

Процес самостійної роботи студента залежить, перш за все, від його готовності до цього виду діяльності. Проте готовність до самостійної навчальної праці вимагає певного рівня музичної та загальнотеоретичної підготовки студента, наявності у нього сформованих навичок та вмінь, а також його бажання вчитися. Самостійна робота студентів розглядається, з одного боку, як вид навчальної роботи, який здійснюється без безпосереднього втручання викладача, але під його керівництвом, а з іншого – як засіб залучення студентів до самостійного оволодіння методами самостійної пізнавальної діяльності й розвитку інтелектуальних потенційних можливостей кожної особистості. Мотиваційний чинник є одним із найважливіших у вирішенні проблеми самостійної роботи. Формуванню позитивної мотивації студентів до виконання самостійної роботи сприяють такі фактори: 1) чітка організація процесу самостійної роботи студентів; 2) зміст завдань і способи їх виконання; 3) стимулювання контролюючої функції; 4) усунення деструктивних факторів.

Отже, самостійна робота студентів – це спланована, організаційно й методично спрямована пізнавальна діяльність, що здійснюється без прямої допомоги викладача для досягнення конкретного результату. Її складовою частиною є самостійна робота, яка здійснюється під керівництвом і контролем викладача за рахунок скорочення обов'язкових аудиторних занять. Виконання самостійної роботи студентами з дисципліни «Теорія та методика музичного виховання дітей» передбачає диференційований підхід з урахуванням рівня інтелектуального розвитку студентів, особистих можливостей і задатків, а також музичної й загальнотеоретичної підготовки.

П. Підкасистий виокремлює такі типи самостійної роботи: самостійна робота за зразком (робота виконується на основі зразка, докладної інструкції, тому рівень пізнавальної активності та самостійності не виходить за межі репродуктивної діяльності); реконструктивна самостійна робота (інтелектуальні та практичні дії студентів на реконструювання, перетворення навчальних текстів та наявного досвіду вирішення завдань, що пропонуються для самостійного виконання); самостійна робота варіативного типу (пізнавальна діяльність та самостійність студентів виражається у виконанні узагальнень під час аналізу проблемної ситуації, у відмежуванні суттєвого від другорядного; під час виконання роботи такого типу відбувається накопичення нового досвіду діяльності); творча самостійна робота (пізнавальна активність та самостійність студента досягає найвищого рівня, студент отримує принципово нові для нього знання, цінності матеріальної та духовної культури) [2, с. 112]. Отже, при виборі завдань для самостійної роботи доцільно використовувати різні її типи: репродуктивний, пошуковий, творчий, обов'язково враховуючи індивідуально-психологічні особливості кожного студента.

Виокремлюється і ряд вимог до їх розробки, а саме: система дидактичних завдань повинна поєднувати різні види навчальної діяльності студентів; при використанні індивідуальних завдань слід застосовувати різноманітні прийоми в організації самостійної роботи студентів; розробляючи дидактичні засоби, необхідно особливу увагу звертати на специфіку предметів, що вивчаються, окремих їх розділів і тем; завдання повинні мати професійну орієнтацію (відповідати вимогам освітньо-кваліфікаційних характеристик); завдання має носити цілісний характер (тобто не складатися з окремих розрізнених частин, а мати логічну послідовність і взаємозв'язок); завдання повинні бути доступними для вирішення їх студентом; технологія

виконання завдань повинна формувати у студентів практичні навички роботи з різноманітними інформаційними джерелами; у завданнях повинен прослідкуватися взаємозв'язок між темами та навчальними дисциплінами; систему завдань доцільно структурувати за ступенем їх ускладнення (збільшення обсягу, змісту, джерел знань, способів управління і контролю); завдання повинні бути різного ступеню складності та варіативними.

Для ефективного виконання самостійної роботи з дисципліни «Теорія та методика музичного виховання дітей» майбутнім вихователям та музичним керівникам складено модульну програму спецкурсу, яка містить чітко сформульовані завдання для самостійної роботи студентів – індивідуальні та групові [3]. Мотивуючим чинником самостійної роботи з дисципліни визначено орієнтацію змісту навчального матеріалу на життєві потреби студентів, їх інтереси, уподобання, використання професійно орієнтованого та практично спрямованого професійного матеріалу. Виконання самостійної роботи передбачає опрацювання не лише питань теоретичного характеру (наприклад, порівняльна характеристика поглядів науковців до проблеми музичного розвитку дітей дошкільного віку), але і виконання практичних завдань: підготовка до рольових та ділових ігор, складання конспектів музичних занять та розваг, добір діагностичних методів для визначення музичних здібностей та якостей дошкільників; підбір допоміжних матеріалів для вихователів та музичних керівників, що можна використовувати в інформаційно-просвітницькій роботі тощо. Самостійна робота передбачає виконання як спільних завдань для вихователів та музичних керівників, так і, враховуючи розбіжність складу їх музичної підготовки, окремих завдань для вихователів та завдань для музичних керівників.

Пропонуємо приклади завдань самостійної роботи студентів.

Тема: *Музичні ціннісні орієнтації педагога дошкільного навчального закладу.*

Завдання для самостійної роботи музичних керівників

1. Підібрати та виконати 3 музичних твори або їх фрагменти музичної класики або народної творчості, керуючись принципами: доступності емоційно-образного змісту музики досвіду дітей; контрастністю характерів; тривалістю звучання приблизно 1-1,5 хв. Розробити серію діагностичних питань, спрямованих на оцінку музики (приблизно 5 питань).
2. Підібрати та виконати дві пари музичних творів (підбір здійснюється на основі спільності настроїв, жанрів, однакового звучання тощо); у кожній парі – один твір недостатньо високого художнього рівня, інший – твір музичної класики. Розробити серію діагностичних питань, спрямованих на оцінку музики (приблизно 5 питань).

Завдання для самостійної роботи вихователів та музичних керівників

1. Визначити емоційний настрій музичних творів (інструментальних та вокальних) з використанням запропонованих слів-характеристик: вибрати ті, що найбільше підходять і пронумерувати їх у процесі звучання музики.
2. Визначити характер запропонованих творів інструментальної музики в напрямку “згущення” емоційної забарвленості (наприклад, що йде від твору зі спокійним характером до музики сумної і, в кінці, скорботної тощо).
3. Вибрати з двох однакових за програмним змістом і емоційною забарвленістю творів один з більш яскраво вираженим художнім образом.

Тема: *Вплив музики на виховання та розвиток дітей дошкільного віку.*

Завдання для самостійної роботи музичних керівників

Підібрати та виконати (два-три) музичні твори для дітей, що ілюструють прояв принципу формоутворення у музиці.

Завдання для самостійної роботи вихователів

Підготувати есе на тему: “Музика в житті дитини”.

Завдання для самостійної роботи вихователів та музичних керівників

1. Провести короткотривале (протягом тижня) спостереження за однією дитиною (молодші брати, сестри, племінники, діти в дошкільному закладі), з'ясувати і оформити у вигляді протоколів кількість та цілі звертань дитини до різних видів музичної діяльності в процесі ігрової діяльності.
2. Навести приклади музичних творів для дітей, що впливають на виховання певних якостей особистості.

Тема: *Професійно значущі якості особистості вихователів та музичних керівників.*

Завдання для самостійної роботи вихователів та музичних керівників.

1. Визначити основні психолого-педагогічні умови, необхідні для керування музично-педагогічною діяльністю.
2. Проаналізувати власні музично-педагогічні якості та вміння: рівень сформованості та засоби удосконалення кожного з них.
3. Сформулювати якості, необхідні вихователю та музичному керівникові для встановлення контакту з дітьми.
4. Охарактеризувати особливості вікової групи дітей, для якої буде складатися бесіда та виконуватися музичні твори на тематичному концерті.
5. Перерахувати основні якості та вміння, необхідні вихователю та музичному керівникові для проведення музичної бесіди з дітьми.
6. Проаналізувати та оцінити музичну відеобесіду з дітьми старшої групи дошкільного навчального закладу за зразком:
  - 1) організаційні дії педагога: складання композиції бесіди, використання суміжних видів мистецтв, використання технічних засобів, врахування приміщення;
  - 2) контакт з дитячою аудиторією: організація уваги дітей, розподіл уваги під час виконання музичних творів (аудіозапис) та словесних пояснень, поведінка в конфліктних ситуаціях, дієвість зворотного зв'язку з дітьми;
  - 3) володіння інструментом (для музичних керівників): рівень художнього виконання, акомпанемент власному співові, ансамблеве виконання;
  - 4) уміння розповідати про музику: емоційність, образність, об'єктивність інтерпретації, професійна грамотність аналізу музично-виражальних засобів.

Тема: *Організація процесу сприйняття музики дошкільниками*

Завдання для самостійної роботи вихователів.

1. Класифікувати музичні твори за темами: музика висловлює настрої і почуття людини; пісня, танок, марш; музика розповідає про тварин та птахів; природа та музика; казка в музиці, музичні інструменти (за вибором).
2. Розробити конспекти музичних занять з фрагментом слухання музики для певної вікової групи дошкільників. Розкрити методика ускладнення завдань при повторних прослуховуваннях твору.
3. Скласти розгорнутий план-конспект бесіди про музичний твір з дитячого репертуару.

Завдання для самостійної роботи музичних керівників.

1. Підібрати, виконати та прокоментувати музичні твори з дитячого репертуару: контрастні твори одного жанру; контрастні за характером твори, які мають схожі назви; контрастні твори одного настрою.
2. Виконати один твір з різною інтерпретацією художньо-образного змісту, мотивувати вибір інтерпретації.
3. Знайти виразні інтонації у творах дитячого музичного репертуару.
4. Створити виразні співацькі інтонації, які передають різні настрої та звуконаслідування.

Необхідною умовою для створення у студентів інтересу до змісту навчання є можливість проявляти в навчанні розумову самостійність та ініціативу. Цьому сприяє використання таких питань і завдань, виконання яких вимагає від студентів активної пошукової діяльності. За допомогою проблемних ситуацій забезпечується розвиток теоретичного мислення, пізнавальний інтерес до змісту дисципліни, формування спостережливості, уміння критично аналізувати інформацію, здатність підходити до роботи нестандартно й знаходити ефективне розв'язання проблеми.

Використання таких форм індивідуальної роботи, як самостійна робота студентів з оригінальними джерелами інформації (прослуховування, відбір та вивчення музичних творів, робота з текстами за фахом та методичними статтями), складання професіограм, планів роботи з музичного виховання для дітей різних вікових груп, педагогічне спостереження, виступи з доповідями, сприяє поглибленню й розширенню знань студентів, активізує пізнавальну діяльність, створює належні умови для самореалізації студента як особистості, що дозволяє йому самому визначити додаткові навчальні цілі, спонукає його до подальшої систематичної роботи в позааудиторний час.

Коллективні форми самостійної роботи (дискусії, рольові та ділові ігри тощо) розвивають навички мовлення та фахового спілкування, сприяють формуванню власної думки студентів. Процес творчого колективного розв'язання проблем, що стосуються музично-педагогічної діяльності, заохочення ініціативності, існування чітко визначеного предмета обговорення за умови достатньої обізнаності студентів з музичним матеріалом сприяє зростанню продуктивної самостійної роботи й забезпечує умови для професійного зростання майбутніх фахівців.

Контроль виконання самостійної роботи студентів є складником навчального процесу, однією з основ організації управління та підвищення його ефективності. Упроваджуючи форму контролю, викладач повинен дотримуватися педагогічних вимог: об'єктивності перевірки та оцінки, індивідуального характеру, систематичності, регулярності, всебічності та диференційованості перевірки. Студенти мають бути ознайомлені з критеріями оцінювання на початку навчання. Стимулювання контролюючої діяльності студентів забезпечує використання комунікативно спрямованих перевірочних завдань, тестів, елементів змагання (хто скоріше, хто краще виконає роботу); взаємоперевірки; можливості самостійно виправити помилки (самоконтроль). Інструментом підвищення мотивації та ефективної організації самостійної роботи є самооцінювання. Уміння самому поставити мету власної діяльності, співвіднести її зі своїми потребами й прийняти рішення про її виконання має найвище мотивуюче значення. Якщо студент буде сприймати контроль як фактор, що інформує про стан засвоєння матеріалу, та наявність контролю самостійної роботи сприятиме формуванню внутрішньої мотивації студента, а сама перевірка перетвориться з деструктивного на стимульовальний фактор. Отже, мотивувальними чинниками самостійної роботи з «Теорії та методики музичного виховання дітей» має бути: широке застосування професійно орієнтованих завдань для аудиторної та позааудиторної роботи студентів; чітке визначення обсягів і видів навчальних завдань для самостійної роботи в межах кожного модуля; використання сучасних педагогічних технологій навчання, що поєднують науково обґрунтовані індивідуальні та колективні форми роботи; поєднання завдань репродуктивного та творчого характеру; індивідуалізація навчання з урахуванням рівня музичної та теоретичної підготовки та здібностей кожного студента; формування у студентів ставлення до контролю як до інформувального фактора; формування у студентів мотиву досягнення успіху як особистісної якості; навчання студентів раціональним прийомом організації самостійної навчальної діяльності, формування уміння самоорганізації, самокорекції та самоконтролю.

Висновки. Отже, самостійна робота є однією з найбільш складних та ефективних форм навчальної діяльності, що дозволяє студентам набувати вмінь та навичок практичного володіння музично-педагогічної діяльності, дає можливість самостійно орієнтуватися в потоці методичної та іншої інформації, а також здатність до самоосвіти та накопичення знань. Організація та зміст самостійного навчання студентів має бути спрямованим на вироблення комунікативних навичок, на розвиток творчих музичних здібностей, на створення потреби займатися музично-педагогічною діяльністю. Проблема самостійної роботи студентів в умовах перебудови вищої школи є надзвичайно важливою і вимагає подальшого дослідження як у теоретичному, так і практичному плані. Перспективи подальшого дослідження полягають у розгляд процесу самостійного навчання із використанням нових технологій та інформаційних підходів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Величко С. П. Самостійна робота студентів як важливий чинник підготовки високопрофесійного фахівця з вищою освітою / С. П. Величко, О. В. Слободяник // Самостійна робота студентів та її інформаційно-методичне забезпечення : проблеми, досвід, методика. – Вип. 2. – Кіровоград : РВВ КДПУ, 2009. – С. 34–42.
2. Пидкасистый П. И. Организация учебно-познавательной деятельности студентов : учебное пособие / П. И. Пидкасистый. – М. : Пед. общ-во России, 2004. – 112 с.
3. Савченко Р. А. Актуальні питання теорії і методики формування музично-педагогічної компетентності майбутніх вихователів та музичних керівників дошкільних навчальних закладів : модульна програма спецкурсу / Р. А. Савченко – К. : НПУ, 2013. – С. 20.

REFERENCES

1. Velychko S. P. Samostijna robota studentiv jak vazhlyvyj chynnyk pidgotovky vysokoprofesijnogo fahivcja z vyshhoju osvitoju / S. P. Velychko, O. V. Slobodjanyk // Samostijna robota studentiv ta i'i' informacijno-metodychne zabezpechennja : problemy, dosvid, metodyka. – Vyp. 2. – Kirovograd : RVV KDPU, 2009. – P. 34–42.
2. Pidkasytj P. I. Organizacija uchebno-poznavatel'noj dejatel'nosti studentov: uchebnoe posobie / P. I. Pidkasytj. – M. : Ped. obshh-vo Rossii, 2004. – 112 p.
3. Savchenko R. A. Aktual'ni pytannja teorii' i metodyky formuvannja muzychno-pedagogichnoi' kompetentnosti majbutnih vyhovateliv ta muzychnyh kerivnykiv doshkil'nyh navchal'nyh zakladiv : modul'na programa speckursu / R. A. Savchenko – K. : NPU, 2013. – P. 20.

УДК 371.32

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Степанчук О.М., учитель початкових класів

*спеціалізована школа № 112 I-III ступенів з поглибленим вивченням іноземних мов
ім. Т.Шевченка, вул. Червоноармійська, 78, Київ, Україна*

2331533@mail.ru

Стаття присвячена дослідженню особливостей розвитку комунікативних навичок учнів початкових класів на уроках української мови. Систематизовано поняття «комунікативна навичка». Розкрито особливості використання комунікативних вправ на уроках української мови в початковій школі. Визначено роль ігрових методів у формуванні комунікативних навичок учнів на уроках української мови. Досліджено значення наочного матеріалу у формуванні комунікативних навичок учнів.

Ключові слова: комунікативна навичка, українська мова, урок, учні початкових класів, початкова школа, ігрові методи, наочність.